Ofiary

Ofiary ze zwierząt w Starym Testamencie

Ofiary Starego Testamentu nie są łatwym zagadnieniem dla współczesnego czytelnika Biblii. Trudność ich zrozumienia polega na różnym nazewnictwie w zależności od tłumaczenia Biblii oraz na ogromnej szczegółowości opisów poszczególnych ofiar w różnych miejscach, głównie Ksiąg Mojżeszowych. W Nowym Testamencie najwięcej o ofiarach znajdujemy w liście do Hebrajczyków, niestety i w tym przypadku, ponieważ nie zachował się hebrajski oryginał, musimy na podstawie tłumaczenia na język grecki domyślać się, o jakie ofiary chodziło apostołowi Pawłowi. Mamy jednak zachętę i mobilizację od samego autora listów do Hebrajczyków, by się tą tematyką zajmować, ponieważ były one „obrazem na ten czas” – Wiek Ewangelii (Hebr. 9:9) wskazującymi na ofiarę Chrystusa i Jego naśladowców.

Niniejszy artykuł jest próbą o uporządkowanie ofiar Starego Testamentu, co jest niezbędnym elementem, by móc zrozumieć ich symbolikę i lekcje dla naszego życia.

Zacznijmy więc od nazewnictwa. Język hebrajski, mówiąc o ofiarach ze zwierzętami, używa 4 mające różne odcienie znaczeniowe słowa: chatta’ah (STRONG ST 2403), asham (817), olah (STRONG ST 5930) i szelem (STRONG ST 8002).

Ofiara za grzech

Chatta’ah jest zazwyczaj tłumaczone jako „ofiara za grzech”. Ofiary za grzech składane były tylko za grzech nieumyślny, wynikający z niedoskonałości ciała. Zgodnie z zapisem 4 Księgi Mojżeszowej 15:30-31 ktoś, kto świadomie, z premedytacją grzeszył, miał być wykluczony ze zgromadzenia. W zależności od zamożności i statusu osoby, za którą dokonywano przebłagania, składano w ofierze zawsze zwierzę od byka po gołębia. Najbardziej znanym przykładem ofiary za grzech jest szeroko omawiana w naszej literaturze ofiara Dnia Pojednania.

Kiedy i za kogo i jak składano ofiarę za grzech?

Za kogo?	Składane zwierzę	Spalanie i spożywanie	Co robiono z krwią	Wersety
Grzech kapłana	cielec	Tłuszcz spalano na ołtarzu całopalnym, pozostałą część spalano poza miastem, tam też wysypywano popiół z ofiary.	Kropienie przed zasłoną Miejsca Świętego, smarowano rogi ołtarza kadzielnego, resztę wylewano u podstawy ołtarza całopalenia.	3 Mojż.4:3-12
Grzech gromadzenia	cielec	j.w.	j.w.	3 Mojż.4:13-21
Grzech naczelnika (księcia)	koziołek	Tłuszcz spalano na ołtarzu całopalnym.	Smarowano rogi ołtarza całopalenia, resztę wylewano u jego podstawy.	3 Mojż. 4:22-26
Grzech Izraelity	Koza lub owca	Tłuszcz spalano na ołtarzu całopalnym	Smarowano rogi ołtarza całopalenia, resztę wylewano u jego podstawy.	3 Mojż. 4:27-35

Sytuacje opisane w 3 Księdze Mojżeszowej w 4 rozdziale dotyczą grzechów, które ktoś popełnił nieumyślnie, nierozważnie lub wskutek niedbałości i gdy mu to UŚWIADOMIONO, pragnął naprawić szkodę. Stan ten opisuje apostoł Paweł: *Albowiem tego, co czynię, nie pochwalam; bo nie, co chcę, to czynię, ale czego nienawidzę, to czynię. (...) Bo nie czynię dobrego, które chcę; ale złe, którego nie chcę, to czynię. A jeźliż ja to czynię, czego nie chcę, już ja więcej nie czynię tego, ale grzech, który we mnie mieszka* — Rzym. 7:15, 19-20 (BG). Jest to ofiara za grzechy popełniane nieświadomie, wynikające ze słabości ciała, składana przez człowieka, który ma dobre intencje i pragnienia. Patrząc na charakterystykę ofiary za grzech, można zauważyć kilka ciekawych szczegółów:

1. Grzech kapłana był traktowany tak samo, jak grzech całego zgromadzenia. Przenosząc to na nasze współczesne zgromadzenia, lepiej możemy zrozumieć, dlaczego starszy zboru godzien jest podwójnej czci (1 Tym. 5:17), ale jednocześnie odniesie cięższy sąd (Jak. 3:1).
2. W zależności od pozycji i zamożności składane były ofiary różnej wartości: cielec, koziołek, koza lub owca. Każde z tych zwierząt było cenne, jednak tylko krwią cielca pomazywano ołtarz kadzielny w Miejscu Świętym. Apostoł Paweł w Liście do Hebrajczyków jednoznacznie wskazuje nam, że cielec obrazuje ofiarę Jezusa. *Ciała bowiem tych zwierząt, których krew najwyższy kapłan wnosi do Najświętszego Miejsca za grzech, są spalane za obozem. Dlatego i Jezus, aby uświęcić lud własną krwią, cierpiał poza bramą. Wyjdźmy więc do niego poza obóz, biorąc na siebie jego pohańbienie* — Hebr. 13:11-13 (UBG).

Krótkie zestawienie rodzajów ofiary za grzech pozwala nam lepiej zrozumieć lekcję zapisaną w Liście do Hebrajczyków. Jednocześnie wyraźnie widzimy, że apostoł Paweł miał na myśli ofiarę za lud (zgromadzenie), jednocześnie zachęcając nas byśmy ją naśladowali „biorąc

na siebie Jego (Jezusa) pohańbienie”.

Ofiara przewinienia (pokutna)

Na pierwszy rzut oka dość podobną do ofiary za grzech była ofiara przewinienia, choć gdy zagłębimy się w szczegóły, zauważymy kilka istotnych różnic. Ofiara przewinienia – hebr. asham (STRONG 817), podobnie jak ofiara za grzech była składana z powodu przewinienia, bo każde przewinienie jest grzechem. Różnica polega głównie na tym, że stanowiły one zadośćuczynienie za naruszenie czyichś praw lub pozwalały je przywrócić. Ofiara przewinienia miała zjednywać przychylność Pana Boga po złamaniu czyjegoś prawa lub miała przywrócić grzesznikowi jakieś prawa wynikające z przymierza oraz uwolnić go od kary za grzech. Proroczo o tym typie ofiary w zastosowaniu do Pana Jezusa pisze prorok Izajasz: *Lecz spodobało się PANU zetrzeć go i zgnębić. A po złożeniu swojej duszy na ofiarę za grzech* [asham 817]*, ujrzy swoje potomstwo, przedłuży swoje dni i to, co się podoba PANU, przez jego rękę szczęśliwie się spełni* — Izaj. 53:10 (UBG). To może być ciekawe spostrzeżenie, że w oryginale prorok nie pisze o ofierze za grzech, tylko o ofierze za przewinienia. Gdy spojrzymy bardziej szczegółowo na charakterystykę tego typu ofiar, być może ten werset stanie się dla nas bardziej zrozumiały.

Grzechy opisane w 3 Księdze Mojżeszowej 6:1-7 nie były nieświadome lub popełniane przez nieuwagę, ale ponieważ wynikały z cielesnych słabości i pragnień, nie oznaczały rozmyślnego wystąpienia przeciw prawu Bożemu. Grzesznik czuł wyrzuty sumienia i dobrowolnie okazywał skruchę, wyznawał grzech i po naprawieniu szkód prosił o miłosierdzie i przebaczenie. Do tego rodzaju ofiar za przewinienie nawiązuje Pan Jezus: *A tak jeźlibyś ofiarował dar twój na ołtarzu, a tam byś wspomniał, iż brat twój ma co przeciwko tobie, zostaw tam dar twój przed ołtarzem, a odejdź, pierwej się pojednaj z bratem twoim; a potem przyszedłszy ofiaruj dar twój* — Mat. 5:23-24 (BG). Składający ofiarę przewinienia musiał oddać zadośćuczynienie w wysokości 125% (zwrócić 100% i jeszcze dołożyć 1/5).

Z darami za przewinienia zazwyczaj postępowano podobnie jak z ofiarami za grzech z tą różnicą, że część ich mięsa zjadali kapłani (3 Mojż. 7:1, 5-7).

Kiedy i za kogo składano ofiarę za przewinienia (pokutną)?

Kiedy składano ofiarę?	Składane zwierzę	Spalanie i spożywanie	Co robiono z krwią	Wersety
Gdy ktoś widział ewidentny grzech, a nie zareagował np. zaklęcie.	Samica owca, koza, dwie synogarlice lub dwa gołąbki lub 1/10 efy mąki (bez oliwy i kadzidła) – w zależności od zamożności.	W przypadku owcy i kozy ofiarę składano jako ofiarę za grzech za Izraelitę.	Kropiono ścianę ołtarza krwią ofiary całopalenia, a resztę krwi wylewano u podstaw ołtarza.	3 Mojż.5:1
Świadomy lub nieświadomy kontakt ze zwłokami.		W przypadku ptaków pierwszy ptak składany był jak ofiara za grzech za Izraelitę, a drugiego dnia składano ptaka jako ofiarę całopalną.	Kropiono ścianę ołtarza krwią ofiary całopalenia, a resztę krwi wylewano u podstaw ołtarza. Drugiego dnia składano ofiarę całopalną.	3 Mojż.5:2-3
Jeśli ktoś ślubował, że coś zrobi a nie zrobił – musiał wyznać w jaki sposób zgrzeszył.				3 Mojż.5:5
		Garść mąki kapłan spalał na ogniu, reszta należała do kapłana.	Brak	3 Mojż. 5:13
Gdy ktoś nieświadomie zgrzeszył przeciwko świętym rzeczom.	Baran wart 2 sykle świątynne.	Składano jako ofiarę za grzech za Izraelitę.	Kropiono ścianę ołtarza krwią ofiary całopalenia, a resztę krwi wylewano u podstaw ołtarza.	3 Mojż.5:15, 22:11-13
Jeśli ktoś nieumyślnie (najprawdopodobniej przez zaniedbanie) złamał jakieś prawo Boże.	Baran			3 Mojż. 5:17-19
Jeśli ktoś zaprze się bliźniego (zawiedzie swojego towarzysza), bo zagrabił rzeczy, które miał pilnować, zrabuje, oszuka, znajdzie coś i nie odda, lub nawet fałszywie przysięga w którejś z tych spraw. 4 Mojżeszowa nazywa to „grzechem ludzkim”.	Baran			3 Mojż. 6:2-5 4 Mojż. 5:6-8

Grzechy, których dotyczyły te ofiary, obejmowały grzechy „przemilczenia” lub „zaniedbania”, tak dziś byśmy mogli je nazwać.Bliższe przyjrzenie się ofierze przewinienia pozwala nam wyciągnąć kilka ważnych życiowych wniosków.

1. Prawo to wskazuje dość wyraźnie, że popularne w Polsce przysłowie „znalezione nie kradzione”, jest sprzeczne z literą prawa Bożego.
2. Zwierzę składane było zależnie od możliwości pokutującego, ale dotyczy to tylko grzechów wynikających z bierności, nieuwagi i braku konsekwencji. Natomiast grzechy świadome, podobnie jak grzechy przeciwko Bogu, wymagały ofiary barana. Przy tego rodzaju ofiarach nie składano ofiary z cielca lub kozła.
3. Oprócz ofiary pokutujący musiał zadośćuczynić temu, kto został poszkodowany (człowiek lub Pan Bóg), zwracając należność w wysokości 125%.

Ofiary całopalne zwane wstępującymi (olah STRONG ST 5930)

Ofiary całopalne były składane najczęściej przy okazji różnych okoliczności. Były składane jako ofiara przebłagalna lub dziękczynna, powszechnie ta ofiara była składana przy okazji różnych świąt żydowskich i oczyszczeniach. Ofiary te opisane są m.in. w 4 Księdze Mojżeszowej w rozdziałach 28-29 oraz w 3 Księdze Mojżeszowej 1 rozdział. Choć ofiary te są często poruszane w naszej literaturze, warto zwrócić uwagę na kilka szczegółów z nimi związanych.

1. Jak prawie każda ofiara, zwierzę ofiarowane

musiało być zdrowe. *A gdyby miało jakąś wadę, było kulawe, ślepe lub miało jakąkolwiek inną wadę, nie złożysz go na ofiarę PANU, swemu Bogu* — 5 Mojż. 15:21 (UBG). *Gdy bowiem przyprowadzacie na ofiarę to, co jest ślepe, czyż nie jest to zła rzecz? I gdy przyprowadzacie kulawe i chore, czy to nie jest zła rzecz? Ofiaruj to twemu namiestnikowi, zobaczysz, czy będzie mu się podobać. Czy przyjmie twoją osobę? – mówi PAN zastępów* — Mal. 1:8 (UBG). Wskazuje to na konieczność usprawiedliwienia z wiary i przypisania nam zasług Chrystusowych, jeśli chcemy mieć społeczność z Panem Bogiem.

2. Ofiarę tę składano z bydła rogatego lub trzody. Jeśli ofiarowywano bydło (cielec) lub trzodę (barana lub kozła), zwierzęta były zarzynane od północnej strony ołtarza. Następnie kapłani kropili krwią ołtarz dookoła. Później krojono zwierzę w całości na ołtarzu, myto wodą wnętrzności i nogi. W końcu wszystko to palono na ołtarzu. Mówiąc „ofiara całopalna”, zazwyczaj myślimy, że całe zwierzę było spalone, tymczasem 3 Księga Mojżeszowa 7:8 wskazuje na ciekawy szczegół: *Do kapłana, który składa czyjąś ofiarę całopalną, będzie należeć skóra tej ofiary, którą złożył* (UBG). Ofiara ta wskazuje na ofiarę składaną przez Chrystusa (Głowę i Ciało). W 3 Księdze Mojżeszowej 8:20-21 znajdujemy szczególnie dokładny opis tej ofiary w wykonaniu Mojżesza: *A barana porąbał na sztuki* [części] *jego, i spalił Mojżesz głowę, i sztuki* [części] *i tłustość. A wnętrzności i nogi opłukał wodą; i tak spalił Mojżesz wszystkiego barana na ołtarzu. Całopalenie to jest ku wdzięcznej wonności, ofiara ognista jest Panu, jako był Pan rozkazał Mojżeszowi* (BG). Zauważmy, że głowa i części nie potrzebowały obmycia wodą, natomiast konieczne było, by obmyć wnętrzności i nogi. W Wieku Ewangelii Jezus i Kościół są ofiarowywani jako ofiary całopalne. Członek po członku indywidualnie (sztuki, części) na ołtarzu przed Bogiem. Są oni jednak policzeni razem jako jedna ofiara. Najpierw na ołtarzu została położona Głowa (Jezus) i odtąd wszyscy, którzy „umarli z Nim”, są oczyszczeni, tak jak w obrazie przez Słowo Boże pokazane w wodzie, i uznani za ofiarowanych na tym samym ołtarzu, co Głowa. Niektóre członki Kościoła potrzebują jednak dodatkowego obmycia (nogi, które stykają się z ziemią i wnętrzności mniej szlachetne). Co oznacza, że skóra należała do składającego ofiarę? Być może pokazuje to, że ofiarując się Bogu na służbę w Wieku Ewangelii, rezygnujemy z praw restytucyjnych, rezygnujemy z nadziei życia w ziemskiej części Królestwa Bożego.
3. Jeśli ofiara miała być składana z ptactwa, to powinny to być synogarlice lub gołąbki. Ptaki miały być spalone w całości z wyjątkiem wola i pierza, które miały być wyrzucone na popielisko (śmietnik). Zabicie ptaków następowało przez złamanie karku (ukręcenie głowy) i naderwanie skrzydeł.
4. Ofiary całopalne nazwane są wonią przyjemną dla Pana.

Ofiary biesiadne, spokojne, dziękczynne (shelem STRONG ST 8002)

Ofiary biesiadne miały szczególne przepisy, wskazujące na ich specyficzne znaczenie. Pierwszym szczególnym przepisem było, że kapłan ofiarujący zwierzę zjadał łopatkę, a mostek zjadali pozostali kapłani (3 Mojż. 7:31-34), natomiast pozostałą część zwierzęcia dostawała osoba składająca ofiarę. Wskazuje to na społeczny charakter ofiary, w której uczestniczyli wszyscy kapłani oraz składający ją Izraelita. Żydzi w tej ofierze czuli się współbiesiadnikami Pana Boga i w ten sposób wzmacniał się ich związek z Panem Bogiem i całym narodem. Ciekawym szczegółem jest, że ofiarnik musiał zjeść mięso w ciągu 2 dni. Może to wskazywać na ograniczony czas, w którym możliwe jest składanie takich ofiar tj. 2000 lat Wieku Ewangelii. Jeśli myśl ta jest właściwa, to przyjmując otwarcie wąskiej drogi poświęcenia w momencie zesłania ducha świętego w dzień Zielonych Świątek, oznacza to, że czas, który nam pozostał do poświęcenia się, jest niezwykle krótki.

Ciekawym szczegółem jest, że ofiara ta mogła być składana z niedoskonałego zwierzęcia (przydługie lub za krótkie kończyny, lub – jak mówi BG – zbytnich lub niezupełnych członków), ale nie dotyczyło to ofiary ślubowania. Bezwzględnie nie wolno było ofiarowywać nic ślepego, kulawego, okaleczonego, owrzodzonego, chorego na świerzb, pokrytego liszajami, zgniecionego, rozerwanego lub okaleczonego. Ponieważ ofiara ta wyraża wdzięczność Panu Bogu, nie może być ona wymuszona lub wynikająca z duchowych chorób.

Kiedy składano ofiarę biesiadną?

1. Gdy chciano wyrazić wdzięczność Panu Bogu (3 Mojż. 22:29-30). W tym przypadku jednak trzeba było ją zjeść tego samego dnia i nic nie mogło pozostać do rana. Wskazuje to na charakter naszej wdzięczności, gdy ją czujemy, wyrażamy ją natychmiast. Nawiązuje do pokoju i wdzięczności: *A pokój Boży niech rządzi w waszych sercach, do którego też jesteście powołani w jednym ciele. Bądźcie też wdzięczni* — Kol. 3:15 (UBG). Ofiary biesiadne, wdzięczności są elementem życia

chrześcijanina.

2. Gdy pełniono ślub (3 Mojż. 22:21, 7:16-17.) Psalmista proroczo wiąże ten rodzaj ofiar z poświęconym życiem Kościoła. *Moje śluby złożone PANU wypełnię teraz przed całym jego ludem. Cenna jest w oczach PANA śmierć jego świętych* — Psalm 116:14-15 (UBG). Ofiara biesiadna wskazuje na nasze chętne wypełnianie ślubów przymierza z Bogiem.
3. Gdy Izraelita chciał złożyć ofiarę dobrowolną, by uczcić Boga, bez konkretnego powodu (3 Mojż. 7:16).

Psalm 107 wymienia jeszcze 4 dodatkowe okoliczności, kiedy powinniśmy dziękować Bogu. Są to:

1. Bezpieczne przejście przez pustynię,
2. Uwolnienie z więzienia,
3. Uleczenie z poważnej choroby,
4. Ocalenie w czasie burzy na morzu.

Samo rozwinięcie symboliki i znaczenia tych pozostałych 4 okoliczności, kiedy powinniśmy składać Bogu ofiarę dziękczynną, byłoby pouczającą lekcją życia w Chrystusie.

Powyższy artykuł pokrótce przybliżył charakterystykę ofiar składanych ze zwierząt. Osobnym tematem są ofiary z pokarmów i ofiary z płynów. Niezwykle ciekawym zagadnieniem byłoby także przeanalizowanie wystąpień i znaczeń ofiar składanych przy okazji poszczególnych świąt.

Jednakże nawet tak pobieżne spojrzenie na symbolikę ofiar składanych przez Żydów pokazuje nam, że choć każda ofiara w Wieku Ewangelii może być składana tylko dzięki ofierze Jezusa Chrystusa, to nie wszystkie ofiary wskazują na Jego ofiarę. Wiele z nich pokazuje nasze życie w Wieku Ewangelii, a niektóre wskazują na ofiary, które ludzie będą składać w Wieku Tysiąclecia. Do pogłębienia tego tematu warto przeczytać Cienie Przybytku autorstwa C.T. Russella. Zastanawianie się nad ofiarami Starego Testamentu pokazuje nam, jak lepiej składać duchowe ofiary, przyjemne Bogu przez Jezusa Chrystusa — 1 Piotra 2:5.

Mrzygłód Piotr